

начиная с 1939 года и до 2011.

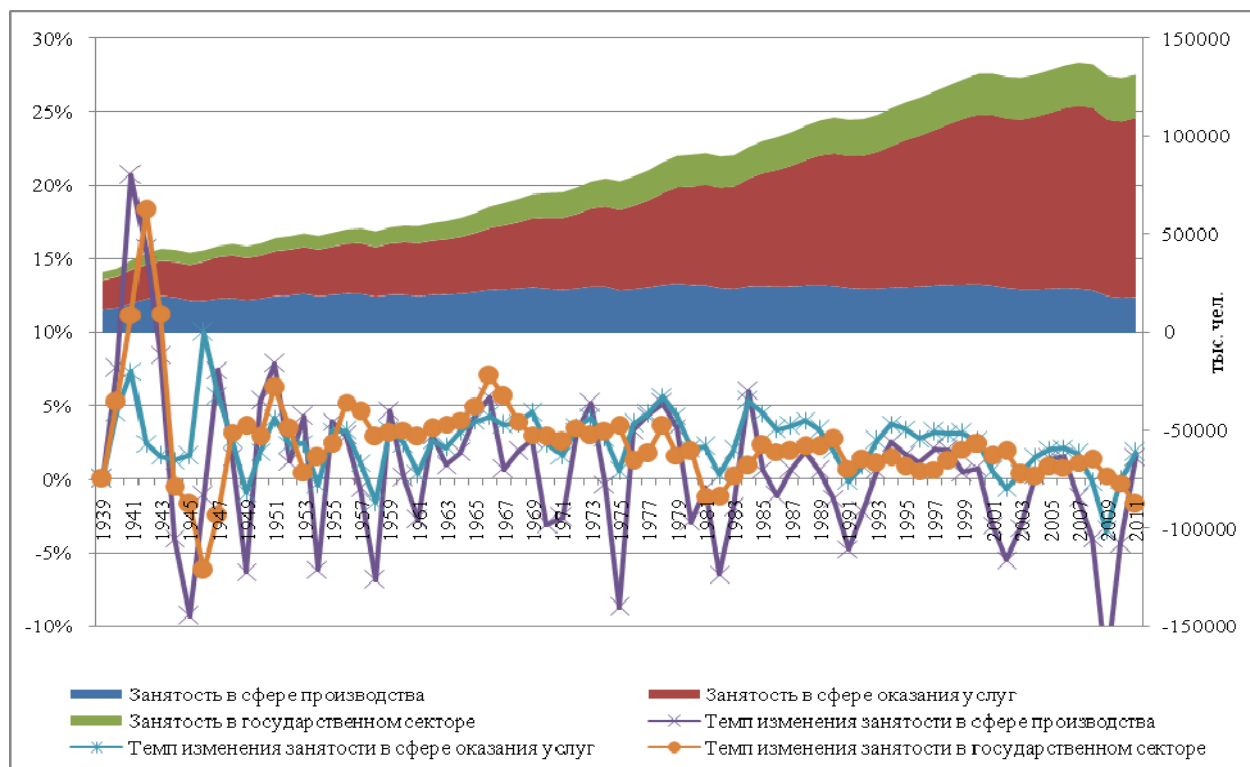

Рис. 2. Динамика структуры и темпа изменения занятости в США, 1939-2011 гг.⁵

Литература: 1. Форрестер Д. Мировая динамика: Пер. с англ. / Д.Форрестер. – М.: ООО Издательство АСТ. – 2003. – 379 с. 2. Бюро статистики труда США. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://data.bls.gov/cgi-bin/surveymost?bls>

Яковенко Г.В.,

ст. викладач кафедри фінансів і економічного аналізу,

Чайка О.В.,

*студент кафедри економіки, організації та управління підприємствами КНУ,
м. Кривий Ріг, Україна*

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ У КРИЗОВИХ УМОВАХ

В умовах ринкової економіки важливою складовою державних фінансів є державний борг. В перехідній економіці України державний борг все більше набуває характеру не лише фінансової, але і соціально-політичної проблеми, прямо пов'язаної з проблемою економічної безпеки країни. Існування державного боргу сьогодні є об'єктивно зумовленим явищем не лише для країн із перехідною економікою, але й для розвинених країн. В Україні звуження зовнішніх джерел позичкових коштів, девальвація національної валюти і занепад системи внутрішнього кредитування призвели до посилення макроекономічної нестабільності та негативно позначилися на рівні сукупного попиту, що, поряд із погіршенням умов зовнішньої торгівлі, обумовило суттєвий спад виробництва[2, с.41]. Дефіцит державного бюджету, залучення та використання позик для його покриття призвели до формування і значного зростання державного боргу в Україні. Рівень державного боргу в Україні є одним із найнижчих серед країн з перехідною економікою, проте розмір умовних зобов'язань уряду України, серед яких велику частку становили державні гарантії та підтримання урядом стабільності банківської системи, сягає загрозливих розмірів. Рівень умовних зобов'язань держави, пов'язаних із стабільністю банківської системи, експерти оцінюють на рівні 40% ВВП[1, с.48].

Стрімке зростання сумарного державного боргу, зумовлене надмірним нарощуванням внутрішнього державного боргу, залученням у значних обсягах кредитів міжнародних

⁵ Рассчитано автором на основе данных Бюро статистики труда США и Министерства труда США [2]

фінансових організацій, неконтрольованим наданням державних гарантій і трансформацією умовних зобов'язань уряду в прямий державний борг може спровокувати кризу державної заборгованості. Суттєве збільшення державного боргу породжує ризики гіперінфляції та збереження хронічно високих відсоткових ставок – невід'ємних атрибутів високих бюджетних дефіцитів[1, с.15]. Міністерство фінансів України прогнозує, що в кінці 2012р. розмір державного боргу складе 404,1 млрд. грн.. У тому числі зовнішній борг, як передбачається, складе 210,4 млрд. грн.. (52,1%), внутрішній - 193,7 млрд. грн.. (47,9%)[4, с.226].

Міжнародний досвід не дає однозначної відповіді на питання про оптимальні розміри дефіциту бюджету у період фінансової кризи. В процесі співробітництва з МВФ більшість країн утримували дефіцит бюджету в межах 3-4% ВВП, або ж під тиском МВФ змушені були скорочувати його до рівня 1,5-2,5%. З огляду на наведені обґрунтування Уряд України має допускати незначний дефіцит бюджету (до 3% ВВП) та посилити інвестиційну складову його видатків: збільшити обсяги фінансування великих проектів в галузях інфраструктури, розвитку інновацій та енергозберігаючих технологій [5, с.7]. Поточна антикризова політика урядів багатьох країн світу підтверджує обґрунтованість даної пропозиції.

У найближчому майбутньому необхідно перейти до розробки і реалізації якісно нової боргової стратегії, яка має орієнтуватися на задіяння інвестиційно-інноваційних факторів економічного зростання[3, с.121]. Система управління державним боргом України повинна скеровуватися на обслуговування перспективних інвестиційних проектів. Переорієнтація боргової політики держави на вирішення стратегічних завдань розвитку національної економіки потребує першочергового фінансування з позичкових джерел пріоритетних проектів в галузях загальнонаціонального значення, підтримки розвитку експортних і високотехнологічних виробництв. У нинішніх умовах основну роль у процесі управління державним боргом України повинні відігравати зважена політика державних запозичень та зменшення масштабів трансформації умовних зобов'язань уряду в прямий державний борг.

Лише в період економічного піднесення слід погашати накопичені в період економічної кризи борги. Адже фінансування за рахунок державного боргу має тимчасовий характер. Ми не можемо однозначно стверджувати, що кредитування є негативною тенденцією, тому що важливо правильно використовувати запозичені кошти, а саме вкладати у виробництво, щоб у майбутньому мати змогу їх повернути і накопичити власні.

Література: 1. Вахненко Т. П. Особливості формування державного боргу та управління його складовими в період фінансової кризи /Т. П. Вахненко // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 14-28. 2. Висоцький В., Калитчук В., Драчук Ю., Котович Т. Управління ризиками державного боргу: від теоретичних концепцій до практичних кроків в Україні//Світ фінансів.-Тернопіль,2010.-№1(14) .-С. 41-48. 3. Козюк В. В. Державний борг в умовах ринкової трансформації економіки України : монографія / В. В. Козюк.– Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 238 с. 4. Ходжаян А.О. Боргова політика та її роль у забезпеченні макроекономічної стабільності / А. О. Ходжаян //Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 2. – С. 220-228. 5. Шаров О. Україна : вибір стратегії управління державним боргом / О. Шаров // Світ фінансів. – 2008. – № 1. – С. 7-9.